

ULTIMUM REFUGIUM

Ondřej Vavrečka, 2011

Film – toť živoucí rozkolísanost.
Rozkolísanost mezi

věčností a věcností,

které se liší jen háčkem jednoho ptáka, o jehož hlas právě jde.

Přibližuje se či vzdaluje?

„K tobě se vzdaluji...“
Tímto vzniká filmu Ty.

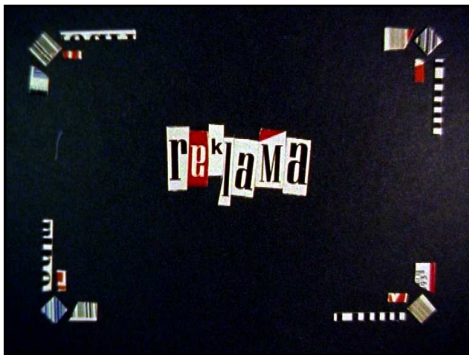

Konec je chápán v několika rovinách: obecný a universální, který je vtělen do druhého termodynamického zákona; přes zkázu naší planety způsobenou jak vnějšími vesmírnými vlivy tak vlivy člověka, až po tragédii, kterou prožívá pouze člověk: smrt.

Jde o konec staroslověnského písemnictví, které na našem území zaniká s koncem slovanské Sázavy, jež je vynucen římskou latinizující centralizací. O to nebýt ve slepé uličce, když během voleb nemáme koho volit. O to zjistit, zda-li elektronická cigareta je koncem klasického kouření. Říci, co znamená konec naší národní měny a kdy bude konec dinosaurů. O kamna v Bratislavě, která počítají čas do konce civilizace. Pak konec světa 21. května 2011 a státní pohřeb v Polsku a to, jak se Evropa potápí a jak skončil život velkého čínského básníka Li-Po, kdy bude šmytec s albíny, co si ptáci myslí o smrti, stárnoucí babičku atd.

Ve filmu je nejdůležitější otevřenost: a to jak ve výsledném tvaru a jeho vnímání tak v procesu tvorby scénáře a snímání. Otevřenost je brána, kudy vniká život.

Film je dlouhý 138 minut, avšak přátelský k publiku. Abyste si mohli během projekce odskočit, je v něm umístěna

Jedna na cigarety

a

a

druhá na mléko.

Film byl v rámci Mezinárodního festivalu dokumentárních filmu JI.HLAVA 2011 zařazen do soutěžní sekce Česká radost.

Film byl nominován na cenu A. N. Stankoviče.

O FILMU NAPSALI:

Jiří David (umělec, pedagog UMPRUM):

„Dá se ještě stále hovořit o filmech, jako o hraných, dokumentárních? Jistě dá a musí, ale taky už ne.

Důkazem toho je pro mne film Ondřeje Vavrečky ULTIMUM REFUGIUM. Autor v něm nepřemýšlí v lineární dikci nějakého příběhu, ale snaží se realitu podřídít samotnému smyslu média, se kterým zachází. Co to ale znamená?

Nic než jeho uvědomění si, že naše realita není skutečností a skutečnost není realitou. Ano, nežijeme v lineární fikci naší paměti, ale konstruujeme tuto paměť na základě rozbité skutečnosti, kterou si podvědomě skládáme do smyslu, abychom nepropadli tak snadno vlastní prázdnotě. Ondřej Vavrečka si toto uvědomění jednoznačně, avšak s plnou silou ambivalence, což zní sice jako čirý paradox, nalézá. (...)

Jako autor na sebe médium filmu nechá působit, aniž by byl nucen se mu podřizovat. Není to složitá definice, neboť mu je jasné, aspoň se domnívám, že ví, že umění nám nabízí možnost co nejlépe, i když nikoliv neomylně, využívat možnosti svobody, kterou nám budoucnost nabídnout nemusí. Jsem přesvědčen, že se Ondřej Vavrečka vědomě pohybuje na riskantní hraně autonomie umění, které jen zdánlivě může vypadat nesrozumitelně, chaoticky, uměle, vyspekulovaně. Opak je pravdou, nikoli opak je možností, kdy neartikuluje slovy ale jazykem obrazů. (...)

Ondřej Vavrečka nám nenabízí falešnou naději, ptá se s námi: neumíme sdělit, to co bychom chtěli, umíme sdělit pouze to co umíme? Můžeme tak něco definovat jen tehdy, když o tom nevíme vůbec nic?

Film nezačal, tázání sdílí nejasnost."

Miloš Vojtěchovský (umělec, pedagog FAMU):

„Ondřej Vavrečka se tématem času a konce času, okrajem země, či eschatonem zabýval dostatečně dlouhý čas, aby se ho NAKONEC zdárně – prostřednictvím barokně rozvětveného vyprávění obrazového „děníku“, (což je jeho novotvar, označující časově provázaný záznam něčeho, co se autorovi děje) zbavil. Nebo spíš se s ním poměřil, aniž by ho verbálně vyčerpávajícím způsobem popisoval,

bagatelizoval, interpretoval, nebo podobně intelektuálně a duchovně smýkal a umořoval. (...)

Filmový „děník“, nelineární tekutá asambláž, zapletená „zaumně“ z barevných srostlic obrazů, textů, výroků, hudebních zvuků a tajných znaků je poháněna synkopickým, asociativním způsobem přemýšlení a postrkována vpřed i vzad těkavou a neposednou kamerou. Autor konceptu i montáže vrství, hněte a propojuje rychlými střihy bez uzardění disparátní místa, témata a životní etudy. (...)

Vypadá to, že jen z pozice zvědavého, nezatíženého a trpělivého diváka lze dojít na okraj: ale vlastně čeho? Života? Filmu? Zdání, Naděje? Těžko soudit. Ale autor filmu toho dokazuje prostřednictvím prvku vytržení, intuitivního uvědomění si zázraku extatické propojenosti všedního a posvátného, vysokého a nízkého, archaického a instantního, moudrého a hebefrenního, studeného a teplého, syrového a vařeného.“

Iwona Łyko (NFA, doktorandka Katedry filmových studií FF UK):

„Pomoci legend, mýtů a básní se Vavrečka nejen pokouší aktualizovat otázku konce civilizace, ale i princip pomíjení tak, aby to, „co se zdálo ještě před okamžikem vzdálené, nenavratitelné a zmaržené stalo znovu srozumitelným a blízkým“. V jednom rozhovoru jeden z vystupujících říká: „Věčnost není něco, do čeho vstoupíme, konec od nás není oddělen. Konec je už zde a v tomto smyslu je loučení pouze nějakým tréninkem...“ (...)

Jak skrytou, tak vnější strukturou díla vzniká obraz pomíjení, který vytváří domov – poslední zbývající možnost. Zda se, že za symbol jeho obyvatel můžeme vnímat kluka, který se vyskytuje v jedné z posledních scén filmu. Mladý muž je filmován v noci, když stojí vedle hospody a odřikává Horatiovo krédo. Jeho postava se asociuje s antickým Hermem, bohem tuláků a zlodějů, který dělal doprovod zemřelým do Hádu a byl poslancem lidských tužeb i snu. (...)

Za povšimnutí stojí hlavně postava starší nemocné ženy, která vypraví příběh o lásce k svému manželovi. V této historce se nachází podstatný duchovní a intimní rozměr snímku. Hrdinka nese poslání, které už skoro považujeme za truismus, ale které je přece neustále aktuální. Cituji se Zdeňkem A. Emingerem: „Království mého domova ve mně pochází ze stejného světa“. Když člověk se vydá na cestu od sebe k druhému, ani nemusí být tulákem, ani nemusí očekávat konce. Otevřením na bližního se rodí příležitost nalezení svého domova ve mně.“

VYSTUPUJÍ:

Adéla Součková (malířka), Antonín Maleňák (půdní znalec), babička, baráčníci a starosta ze Sázavy, Dagmar Honsová (meteoroložka), Dominik Duka (arcibiskup), Emilie Bláhová (staroslověnská filoložka), Emmanuel Panaretos (redaktor Al Džazíry English), Gao Xingjian (spisovatel a dramatik), Igor Brajnik (ornitolog), Ivan Stěpanovič Solovjev (mudrc), Jan Pařil (designér), Jiří Hlaváček (kamerový technik), Josef Dvorský (stavitel lodi), Luboš Antonín (zámecký knihovník), Marcel Hasič (grafik), Oldřich Dědek (ekonom), Olga Lomová (sinoložka), Ondřej Skovajsa (překladatel, učitel a literární vědec), Pepa z Depa (politický aktivista, v důchodu), Peter Tscherkassky (filmař), Petr Kulhánek (astronom), Vjačeslav Charinov (pop) a další

TVŮRCI:

---

scénář, kamera, režie, střih: O. Vavrečka

hudba: O. Vavrečka, Paumanok, Tomáš Vtípil, RUIINU, Head In Body, J. S Bach, S. S. Prokofjev

zvuk: O. Vavrečka, Ladislav Greiner, Adéla Součková, Amalie Wodarg, Črt Brajnik, Eva Koktová, Julia Krasnova, Kristina Karabová, Marek Hanák, Martin Šafus, Mikuláš z Lodi, Ondřej Skovajsa, Štěpán Pech, Viola Ježková

Ondřej Vavrečka (1980) studoval na gymnáziu, pak jazyky, Fakultu humanitních studií a pak FAMU. Zabývá se převážně životem a světem kolem a uvnitř sebe. Pracuje se slovy, zvuky a obrazy, například s 16mm filmovým formátem. Jeho práce nemívají většinou podobu definitivního filmového tvaru. Jeho předchozí filmy jsou *Já + 5 * 30 m * 16 mm + BOLEX H16*, *Dobrý den*, *Paní L.*, *Bakalářský cyklus COAGULA* (krátkometrážní), *Sedm uší zvířetníku* (společně s V. Ježkovou), *Lípa třetího tisíciletí*, *Novosti dnja* (středometrážní, vybrán do CinepurChoice), *POČÁTEK A LEV* (celovečerní, nominován na cenu A. N. Stankoviče).